

Berichten

nummer 45 | december 2009

President-commissaris blij met interesse van waterschappen

Aandeelhouderschap SNB in trek

Een jaar geleden trad waterschap Regge en Dinkel toe als nieuwe aandeelhouder van SNB. Inmiddels hebben nog meer waterschappen serieuze belangstelling getoond hiervoor. Een geweldige ontwikkeling, meent Lambert Verheijen, president-commissaris van de raad van commissarissen van SNB. 'Een kwalitatief goed bedrijf als SNB verdient een breed draagvlak.'

Dat waterschappen een aandeelhouderschap bij SNB ambiëren, zegt iets over de waardering die er is voor het werk van SNB, meent Lambert Verheijen. 'SNB slaagt erin om slibverwerking steeds milieuvriendelijker te realiseren en daarbij ook de kosten te verlagen. Dat spreekt waterschappen aan.' De toetreding van nieuwe waterschappen als aandeelhouder van SNB is zowel voor de slibverwerker als voor de waterschappen een interessante ontwikkeling. Voor SNB betekent het zekerheid en waarborging van continuïteit. Het garandeert de levering van slib en verkleint het risico op onderbezetting van de verbrandingsinstallatie. Ook zorgt de toename van het aantal aandeelhouders voor een bredere basis. Maar ook de aandeelhouder profiteert. Het waterschap is er als aandeelhouder immers van verzekerd dat hij zijn slib kan afvoeren. Bovendien betaalt hij een lager tarief per ton slib dan de klant die geen aandeelhouder is. Bijkomend voordeel is dat de waterschappen onderling veel kunnen opsteken van elkaars kennis en ervaring.

Klaar voor de toekomst

Verheijen verwacht dat het aantal waterschappen dat SNB-aandeelhouder wordt in de komende jaren alleen maar zal toenemen. 'Er zijn de afge-

Lambert Verheijen

lopen tijd in Nederland geen nieuwe slibverwerkingsinstallaties bijgekomen. Sterker nog, er zijn er minder overgebleven. Waterschappen hebben dus alsmat minder keuze als het gaat om slibafvoer. Nu al wordt er veel slib om die reden geëxporteerd. Wij zijn er op voorbereid dat steeds meer klanten onze kant opkomen.' Die voorbereiding is tweeledig. Verheijen: 'We hebben al een vergunning om uit te breiden. Met de mogelijkheid tot de aanleg van een vijfde verbrandingslijn kunnen we 100.000 ton extra slib verwerken.' Een tweede manier om een verhoogde slibaanvoer in de toekomst te kunnen verwerken, is door de bedrijfsvoering te verbeteren. 'Met zogenaamde hogedrukprocedés is een hogere slibdoorzet te

Lees verder op de volgende pagina

Vervolg van de vorige pagina

realiseren. Die levert een betere energieprestatie op en dat is met het oog op het huidige CO₂- en energiebeleid interessant. Kostentechnisch is het eveneens aantrekkelijk.'

Gespreksstof

De verwachte uitbreiding van het aantal aandeelhouders zorgt binnen de zeskoppige raad van commissarissen inmiddels voor de nodige gespreksstof. Bijvoorbeeld als het gaat om het bestuursmodel. In de huidige situatie zit er van elk waterschap een afgevaardigde in de raad van commissarissen. De vraag is of dat nog wel werkbaar is als het aantal aandeelhouders blijft toenemen. Maar kies je voor een afgeslankte variant, dan loert het gevaar dat de betrokkenheid van de water-

schappen in het geding komt. En dat wil SNB voorkomen. 'Het ketenaspect is belangrijk,' aldus Verheijen. 'Het is essentieel dat er een goede afstemming is tussen de slibverwerker en de zuiveraars die het slib produceren. Daarbij letten we voortdurend op grondstoffenbehoud en energieopbrengsten. Het cradle-to-cradle-principe is van belang. We willen ervoor zorgen dat we bij de verwerking een kwalitatief zo hoogwaardig mogelijk restproduct overhouden. Oftewel, probeer je fosfaat terug te winnen bij de zuiveringsinstallaties of slaagt SNB daar beter in tijdens het verbrandingsproces? Dat zijn vragen die we in de komende tijd in de bedrijfsvoering van SNB een plek willen geven. Bij die vraagstukken houden we de waterschappen graag nauw betrokken.'

Ambitie: ketenpartner

SNB zoekt voortdurend naar nuttige toepassingen voor de restproducten die er na slibverbranding overblijven. En daar slagen we steeds beter in. Niet alleen vinden we slimmere en aantrekkelijke methoden om fosfaat terug te winnen, ook voor restproducten als indampzout ontdekken we nuttige oplossingen voor de toekomst.

Hiervoor zijn wij echter sterk afhankelijk van de zuiveringsmethoden van RWZI's. Die hebben een directe invloed op de slibkwaliteit en de manier waarop wij het slib kunnen verwerken. Het voortraject in de keten bepaalt immers in hoeverre wij nuttige toepassingen kunnen vinden voor de restproducten. Daarom zoekt SNB steeds nadrukkelijker de samenwerking met waterschappen. Wij willen ons profileren als ketenpartner. Op die manier kunnen we helpen de keten verder te optimaliseren.

In de nieuwe slibketenstudie vraagt SNB daarom om meer aandacht voor het hergebruik van fosfaat. We geven expliciet onze mening over waterzuiveringsmethodes en de consequenties daarvan voor slibverwerking. Het cradle-to-cradle-principe is daarbij leidend. De toenemende interesse van waterschappen om als aandeelhouder toe te treden, geeft vertrouwen dat we op de goede weg zijn.

Marcel Lefferts, directeur SNB

Investeren of afwachten?

Een klein deel van de 36.000 ton slibas, die SNB jaarlijks produceert, wordt in een laboratoriuminstallatie van het Oostenrijkse bedrijf ASH DEC verwerkt voor hoogwaardige en fosfaatrijke kunstmest. Een interessante technologie die klaar is voor opschaling naar industrieel niveau. Er is nog wel een dilemma: wie gaat dat betalen?

‘De hamvraag is hoe actief wij moeten zijn in alternatieve verwerkingsprocessen,’ zegt SNB-directeur Marcel Lefferts. ‘We kunnen hier een installatie bouwen om slibas te verwerken tot kunstmestbestanddeel, maar dat is niet zonder

“Binnen drie tot vier jaar terugverdienen.”

risico’s. Je kan te maken krijgen met defecten aan de installatie en een stagnerende afzet. De vraag is of wij alléén onze

nek moeten uitsteken. Wellicht is er een manier om de risico’s te delen met andere partijen, zoals het ministerie van LNV of van Ontwikkelingssamenwerking. We hebben het immers over een probleem dat ons straks allemaal aangaat.’

Uitgeput

Marcel doelt op de dreigende fosfaattekorten. ‘De voorraden raken uitgeput. Met name voor ontwikkelingslanden wordt het straks moeilijk om het voedselproductieniveau op peil te houden. Monoverbranding is de enige manier van slibverwerking die het recyclen van fosfaat mogelijk maakt.’ Bijvoorbeeld als bestanddeel van kunstmest. ASH DEC berekende dat de aanleg van een kunstmestinstallatie met voldoende capaciteit om slibas van SNB te verwerken in drie tot vier jaar kan worden terugverdiend met de inkomsten uit de verkoop van de geproduceerde kunstmest. Maar daar gaat dus wel een fikse investering aan

vooraf. ‘De kosten bedragen 15 tot 20 miljoen euro,’ aldus Marcel.

Subsidie

ASH DEC verkende eerder met een Duits bedrijf de mogelijkheden voor de aanleg van een kunstmestinstallatie in München. Nu deze samenwerking lijkt te stagneren, bekijkt ASH DEC of het een kleine slibinstallatie in Oostenrijk kan kopen en daar een kunstmestinstallatie op semi-industriële schaal naast kan bouwen. SNB is als partner zowel kennis- als sibleverancier. Samen met ASH DEC is er voor het vervolg onderzoek met deze kunstmestinstallatie in september een subsidie-aanvraag gedaan bij de EU. Begin 2010 volgt naar verwachting een besluit hierover. In de tussentijd beraadt SNB zich op de te volgen koers: afwachten wat er in Oostenrijk gebeurt of eerder een keuze maken voor een definitieve verwerkingsinstallatie op het terrein van SNB.

Draagvlak creëren

Op 8 oktober vond in perscentrum Nieuwspoort in Den Haag een seminar plaats met als thema het vinden van een oplossing voor het dreigende fosfaattekort. Tijdens die bijeenkomst, georganiseerd door Nutrient Flow Task Group, gaf Marcel Lefferts een presentatie over slibverbranding en de technologisch geavanceerde mogelijkheden die er zijn om daaruit fosfaat terug te winnen. Ook benadrukte hij dat nieuwe stappen risico’s met zich meebrengen. Hij vroeg zich hardop af of SNB als enige moet opdraaien voor de investeringen die daarbij horen. ‘Het wordt tijd dat we inzien dat dit ons allemaal aangaat.’

Gezocht: alternatief voor afvoer indampzout

Jaarlijks produceert SNB zo'n 1500 ton indampzout dat als restafval wordt afgevoerd naar een zoutmijn in Duitsland. Vanuit milieu-overwegingen en het oogpunt van continuïteit kijkt SNB of de levering aan een Frans bedrijf een interessant alternatief is voor de verwerking hiervan.

Een onderdeel van het slibverbrandingsproces is het indampen en centrifugeren van het afvalwater van de rookgasreiniging. Hierna ontstaat een residu dat vooral uit zouten en wat kwik bestaat. SNB vindt het belangrijk dat dit restproduct – indampzout – een nuttige en verantwoorde toepassing krijgt. Nu gebeurt dat door het indampzout nuttig toe te passen in een Duitse zoutmijn.

Beperkte afzetmogelijkheden

Op dit moment zijn er nauwelijks alternatieven voor de afzet in Duitsland. Zo

is er in Nederland geen verwerkingsmogelijkheid voor dit type restproduct. Dat kan in de toekomst tot problemen leiden, bijvoorbeeld als de huidige verwerking duurder wordt of onmogelijk vanwege exportbeperkingen. SNB heeft daarom contact gelegd met een Noord-Franse sodafabriek. Dit bedrijf kan de hoge concentratie natrium in het indampzout gebruiken om soda te maken. Zo wordt een verdere volumereductie van het indampzout gerealiseerd en tegelijkertijd een groot deel van het zout hergebruikt. Het nadeel is dat de afvoer-

kosten ongeveer 30 procent hoger zijn. Eventuele milieuvordelen en risicospreiding kunnen voor SNB een overweging zijn om toch een deel van het zout via deze route af te voeren. Nader onderzoek moet uitwijzen of deze mogelijkheid een geschikt alternatief is.

Onverwachte wijziging in slibkwaliteit

Terwijl de slibverbrandingsinstallatie op volle toeren draait, werd er de afgelopen maanden toch minder slib verwerkt. De oorzaak hiervan blijkt te liggen in een gewijzigde slibsamenstelling. Daarin zit meer organische stof dan gebruikelijk. Omdat deze meer energie bevat, kan er per uur minder worden 'doorgezet'. Inmiddels is duidelijk dat alle waterschappen slib hebben aangeleverd dat rijker is aan organische stof. SNB onderzoekt hoe dit komt.

Tijdelijk geen levering aan Thermphos

Thermphos heeft vanwege onverwachte emissies in het productieproces uit voorzorg ook de inzet van slibverbrandingsas tijdelijk stopgezet. De Vlissingse fosforproducent onderzoekt momenteel de herkomst van deze emissies. Thermphos benadrukt de samenwerking met SNB te willen voortzetten, ook als aanvullende investeringen nodig blijken om emissies terug te brengen. In een jaar tijd zette Thermphos 6400 ton ijzerarme slibas in voor de productie van fosfor. Dit asvolume komt overeen met 635 ton fosfaat, ofwel de jaarlijkse fosfaatproductie van 1,5 miljoen mensen.

Europese interesse voor fosfaatinitiatieven SNB

Steeds meer bedrijven die fosfaat produceren zien SNB als een belangrijke partner. Recent toonden een Zweedse en Belgische onderneming interesse in de fosfaatrijke slibas die SNB produceert. Beide bedrijven onttrekken fosfor uit alternatieve grondstoffen. Het Belgische bedrijf overweegt te investeren in een techniek om uit verbrandingsas zuiver dicalciumfosfaat te produceren. Als bijproduct kan ijzerchloride worden gemaakt dat in de rioolwaterzuiveringen dienst kan doen voor de binding van fosfaat. De Zweden hebben een vergelijkbare techniek ontwikkeld. Zij bekijken de mogelijkheid om hun proces op SNB-as toe te passen.

Vmbo's enthousiast over PZW-initiatief!

In maart van dit jaar sloot SNB zich aan bij het Platform Procestechniek Zeeland West Brabant (PZW), een samenwerkingsverband van bedrijven en mbo-instellingen dat de instroom van jongeren in technische opleidingen wil promoten. Om daar handen en voeten aan te geven, stond op donderdag 15 oktober 2009 een delegatie van regionale vmbo-scholen op de stoep. SNB verleende een kijkje in de slibverwerkingskeuken. 'We hebben ons enthousiasme goed kunnen overbrengen.'

Het is hoog tijd dat het beeld van de procesindustrie wordt verbeterd, meent Liesbeth Hoen, P&O-functionaris bij SNB. 'Jongeren hebben geen reëel beeld van het werk in deze sector. De instroom vanuit de opleidingen is laag, terwijl de vraag naar personeel groeit. Leerkrachten en decanen zijn belangrijke informatiebronnen voor jongeren die een studiekeuze moeten maken. We hebben tijdens deze middag laten zien hoe interessant het beroep van procesoperator is en in welke goede werkomstandigheden de procesoperators bij SNB werkzaam zijn.'

Verrast

En dat was precies het gevoel dat op 15 oktober moest worden overgebracht op het tiental bezoekende directeuren, teamleiders en decanen van vmbo-scholen uit Oosterhout, Oudenbosch, Zevenbergen en Breda. Het zijn immers de scholen die de

Brabant 10 op bezoek

Er zijn meer middelen om de procesindustrie positief onder de aandacht te brengen. Omroep Brabant 10 opende het tweede seizoen van Gezocht M/V met een bezoekje aan SNB. Presentatrice Mascha de Rooij nam samen met procesoperator Marco Schijvenaars een kijkje in de controlekamer van de slibverbrandingsinstallatie en dook voor een acuut probleem de installatie in. Bekijk het filmpje op www.snb.nl.

leerlingen het beste kunnen enthousiasmeren voor de procesindustrie. De bezoekers kregen in de controlekamer uitleg over de werking van de slibverbrandingsinstallatie. Daarna werden ze langs de belangrijkste onderdelen van het verwerkingsproces geleid. Een afdelingsleider bovenbouw van Tessenderlandt uit Breda toonde zich na afloop aangenaam verrast: 'Wat mij betreft gaan we komend schooljaar deelnemen aan de activiteiten van PZW. Ik kom graag op bezoek met de leerlingen.'

Spijkers met koppen

PZW-coördinator Jan Slokkers benadrukte daarna tijdens een plenaire sessie het belang van samenwerking tussen vmbo-scholen en PZW-bedrijven om te komen tot structurele aandacht voor de procesindustrie binnen het lesprogramma. Dat viel in goede aarde. Liesbeth: 'Je voelde de bereidwilligheid en de ambitie om leerlingen nog beter te informeren en te laten ruiken aan de procestechnische bedrijven. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt tussen scholen en PZW om samen een leerlijn te gaan ontwikkelen voor het vmbo. Ik denk dat we spijkers met koppen hebben geslagen!'

Slibketenstudie 2010: inzicht en verbreding

De slibketenstudie, die Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) in 2005 heeft uitgevoerd, is toe aan een update. Leon Korving, manager proces en milieu, heeft namens SNB opnieuw zitting in de begeleidingscommissie die het door STOWA ingehuurd adviesbureau aanstuurt. In 2010 moet een nieuw rapport verschijnen.

RWZI Dinther

Op het gebied van slibverwerking hebben er de afgelopen vijf jaar veel ontwikkelingen plaatsgevonden. De laatste tijd is er veel aandacht voor nieuwe slibdestructie-technieken. En met de introductie van de 'energiefabriek' gaan er stemmen op voor het opvoeren van de slibproductie om daaruit meer energie te kunnen winnen. Het zijn processen die om een andere manier van rioolwater zuiveren vragen. Genoeg redenen om de koppen weer eens bij elkaar te steken.

Inzicht verschaffen

De nieuwe slibketenstudie moet vooral inzicht verschaffen. 'In de oude studie is veel tijd besteed aan het ontwikkelen van een rekenmodel om alle keuzes in de slibketen door te kunnen rekenen,' aldus Leon. 'Voor het eerst konden alle mogelijkheden met elkaar worden vergeleken. Dat was mooi. Maar door het ruime aanbod werd het moeilijk om het overzicht te bewaren. We moeten nu meer

aandacht schenken aan het inzichtelijk maken van de voor- en nadelen van de verschillende mogelijkheden.'

Verbreding

De studie moet volgens Leon breder worden opgepakt. Belangrijke toekomstige thema's bij rioolwaterzuivering zijn effluentkwaliteit en het hergebruik van nutriënten. SNB hecht veel waarde aan het hergebruik van fosfaat. Maar Leon stipt ook de 'stofzuigerfunctie' aan die slib heeft in de rioolwaterzuivering. 'Via slib worden veel niet-afbrekbare verbindingen uit het rioolwater verwijderd. Als er meer technieken worden ingezet om de slibproductie te minimaliseren, gaat de kwaliteit van het effluent mogelijk achteruit.' In de studie zal hieraan aandacht worden besteed.

Betrokkenheid in de keten

Als slibeindverwerker werkt SNB met andere technieken dan een rioolwater-

zuiveringsinstallatie. Dat leidt ook tot andere inzichten. Deze inzichten kunnen bijdragen aan een betere afstemming over de hele keten. SNB vindt het daarom belangrijk bij te dragen aan dit soort studies. 'De ontwikkeling van biologische fosfaatverwijdering is voor ons bijvoorbeeld erg positief,' aldus Leon. 'Het zorgt voor minder vliegias. Maar die heeft wel een hogere concentratie fosfaat en is makkelijker te benutten.' SNB wil zulke inzichten verwerken in de slibketenstudie. Ook speelt men graag tijdig in op ontwikkelingen in de waterketen. Leon: 'We maken als het ware een 'snapshot' van de huidige stand van de techniek. Al met al een uitdagende doelstelling!'

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Middenweg 38
4782 PM Moerdijk

Postbus 72
4780 AB Moerdijk

Telefoon: (0168) 38 20 60
Telefax: (0168) 38 20 61
Internetadres: www.snb.nl
E-mailadres: info@snb.nl

Havennymer M348

SNB Berichten verschijnt in een oplage van 600 exemplaren • Jaargang 14

Realisatie:
Taalent Communicatie,
Utrecht/Etten-Leur

Fotografie:
SNB, Erik Teubner, Frank Poppelaars